

OPPDRAGSBREV 45-09 – DEL 1

UTTALELSE FRA HUSEBY OG TAMBARTUN

Høsten 2010 gjennomførte Huseby og Tambartun en kartleggingsundersøkelse om bruk av §§ 2-14 og 3-10, som grunnlag for anbefalinger til Utdanningsdirektoratet om oppdragsbrev 45-09, del 1.

Hovedfunnene i undersøkelsen

Skolene ga uttrykk for at opplæring etter §§ 2-14 og 3-10 er av stor betydning for elevene og helt nødvendig for at de skal kunne lære og utvikle seg etter sine forutsetninger, og for at de skal kunne få et rimelig utbytte av undervisningen i de ordinære skolefagene. Undersøkelsen viste at timene ble brukt til opplæring i de fagemnene som er beskrevet i paragrafene.

Timeomfang

De aller fleste skolene mente at tidsressursen på 1525 timer i grunnskolen og 456 timer i videregående skole er tilstrekkelig.

For blinde elever uten alvorlige tilleggsvansker i grunnskolen var gjennomsnittet 4,8 uketimer i grunnskolen og 5,5 uketimer i videregående skole.

For sterkt svaksynte elever i grunnskolen var gjennomsnittet 4,3 uketimer.

Kvalitet

De aller fleste skolene ga uttrykk for at de mente at opplæringen i rettighetsfagene var god, og at de var fornøyd med kurs og veiledning fra kompetansesentrene. Flere skoler etterlyste likevel læreplaner i rettighetsfagene.

Bruk av assistenter

For mange elever var det assistenter som ivaretok opplæringen i rettighetsfagene:

- I grunnskolen utgjorde bruk av assistenter om lag halvparten av timene for blinde elever
- I videregående skole utgjorde bruk av assistenter langt mer enn halvparten av timene for blinde elever
- For sterkt svaksynte elever hadde lærere langt mer enn halvparten av timene – i begge skoleslag.

Juridisk forankring

Undersøkelsen viste at det på skolene var en del usikkerhet når det gjaldt bruk av timer etter §§ 2-14 / 3-10, og også når det gjaldt relasjonen mellom timer etter § 5-1 og etter §§ 2-14 / 3-10. Med bakgrunn i sakkyndige uttalelser som det ofte ble referert til i telefonundersøkelsen, syntes tilsvarende usikkerhet å gjenspeile seg hos PPT

Flere skoler sa også at det var vanskelig å få økonomien til å strekke til - både til timer etter §§ 2-14 / 3-10 og til timer etter § 5-1.

Kompetansesentrenes bekymringer

Kompetanse

Huseby og Tambartun er bekymret over at store deler av opplæringen etter §§ 2-14 og 3-10 blir ivaretatt av ufaglærte assistenter. Opplæring i kompenserende ferdigheter og teknikker for elever som er blinde og sterkt svaksynte, stiller store krav til lærerens kompetanse - både når det gjelder å definere relevant innhold i opplæringen og å finne fram til relevant metodikk, for den enkelte elev.

Skolene har som regel ingen eller begrenset erfaring med rettighetsfagene før de får en elev med store synsvansker. Å evaluere opplæringen, framgang og måloppnåelse og å finne alternative veier fram til mestring når man ikke oppnår ønsket utvikling innen et fagemne, stiller også store krav til pedagogisk kompetanse og synspedagogisk innsikt.

Juridisk forankring

Huseby og Tambartun ser uheldige konsekvenser av at skoler og PPT ikke skiller klart mellom ordinær opplæring etter ordinære fagplaner, opplæring etter §§ 2-14 og 3-10 og spesialundervisning etter §5-1.

Faglige anbefalinger fra kompetansesentrene

Huseby og Tambartun anbefaler at det utarbeides materiell, for eksempel i form av retningslinjer, som gir en grad av forpliktelse for skoleeier når det gjelder

- innholdet i opplæringa
- metodiske tilnærminger i rettighetsfagene
- kompetanse for å undervise

Dette vil bidra til at skolene søker å tilegne seg mer synspedagogisk kompetanse i form av etter- og videreutdanning for lærere og at assistentbruken reduseres. I tillegg bør det klargjøre forholdet mellom vedtak og opplæring etter § 5-1 og etter §§ 2-14 / 3-10.

Et slikt materiell må suppleres med metodiske veiledningshefter med spesifikt faginnhold og metodikk.

Vennlig hilsen

Knut R Ramberg
direktør Huseby kompetansesenter

Øystein Forsbak
direktør Tambartun kompetansesenter

Vedlegg: Rapport fra undersøkelsen

Vedlegg

Undersøkelse av omfang og bruk av timer etter §§ 2-14 og 3-10 Samlet rapport fra Huseby og Tambartun kompetansesentre

Innhold

1. Bakgrunn	2
2. Metode	3
3. Gjennomføring	4
3.1 Samtykkeskjemaer	4
3.1.1 Huseby kompetansesenter / Husebys region	4
3.1.2 Tambartun kompetansesenter / Tambartuns region	4
3.2 Kartleggingsskjemaer	5
4. Resultater	6
4.1 Omfang og bruk av timer etter §§ 2-14 / 3-10	6
4.1.1 Husebys region – omfang og gjennomsnittstall	6
4.1.2 Tambartuns region - omfang og gjennomsnittstall	8
4.1.3 Bruk av timene	9
4.2 Kvaliteten på opplæringen og betydning for eleven	10
4.2.1 Kvalitet	10
4.2.2 Konsekvenser og betydning for eleven	11
5. Drøfting	11
5.1 Betydning av retten og rettighetsfagene	11
5.2 Omfang og bruk av rettighetstimene	12
5.3 Kompetanse	12
5.4 Innhold og metodikk i opplæringen	13
5.5 §§ 2-14 / 3-10 sett i relasjon til § 5-1	13
Vedlegg	15
1. Kartleggingsskjema	
2. Informasjonsskriv til skolene og foresatte / elever over 18 år	
3. Oversendingsbrev til skolene	
4. Samtykkeskjema (to varianter, avhengig av om eleven var over/under 18 år). (Her relatert til Husebys region.)	
5. Oversendingsbrev til samtykkeskjemaene. (Her relatert til Husebys region.)	

1. BAKGRUNN

På grunnlag av oppdragsbrev fra Kunnskapsdepartementet har Utdanningsdirektoratet bedt kompetansesentrene Huseby og Tambartun om

- å vurdere konsekvenser av dagens ordning og rammer for opplæringen i timer etter §§ 2-14 og 3-10, og
- å kartlegge timeomfanget for bruken av disse timene.

Bakgrunnen var at KD ønsker et grunnlag for å kunne ta beslutning om videre oppfølging i form av nasjonale læreplaner til opplæring i punktskrift, mobilitet og opplæring i nødvendige tekniske hjelpemidler.

§§ 2-14 og 3-10 i opplæringsloven er likelydende:

"Sterkt svaksynte og blinde elever har rett til nødvendig opplæring i punktskrift og opplæring i bruk av nødvendige tekniske hjelpemiddel. Elevane har også rett til nødvendig opplæring i å ta seg fram på skolen, til og frå skolen og i heimemiljøet. (...) Før det blir gjort vedtak om slik opplæring, skal det ligge føre sakkunnig vurdering."

Forskriftene til disse paragrafene er også omtrent likelydende:

For grunnskolen: § 1-1, punkt f:

"Elevar med rett til punktskriftopplæring med mer etter opplæringslova § 2-14 har rett til inntil 1525 timar i tillegg til den ordinære timeramma i fag- og timefordelinga."

For videregående: § 1-3, punkt b:

"Elevar med rett til punktskriftopplæring med meir etter opplæringslova § 3-10 har rett til inntil 456 timar i tillegg til den ordinære timeramma i fag- og timefordelinga."

Timene er gitt som samlet (klokke)timeressurs. Dette betyr at de kan tas ut fleksibelt. Fordelt på 10 og 3 år for henholdsvis grunnskole og videregående opplæring, utgjør timene *isnitt* 4 klokketimer per uke (etter 38 skoleuker per år), hvilket vil si ca. 5,3 timer per uke à 45-minutter. (Totaltimetallet på 456 timer i videregående forhøyes ikke ved bruk av flere enn 3 år.)

Huseby og Tambartun har utarbeidet et kartleggingsmateriale for å finne svar på ovenstående problemstillinger (konsekvenser, rammer og timeomfang). Materialet ble godkjent av Utdanningsdirektoratet i et møte 6. oktober 2010.

2. METODE

Huseby og Tambartun ønsket å få inn datamateriale fra flest mulige skoler som hadde elever som var blinde eller sterkt svaksynte. I fellesskap kom vi fram til at et effektivt verktøy for datainnsamlingen ville være et kartleggings skjema som skolenes synspedagogkontakter ved kompetansesentrene skulle fylle ut i samråd med skolene - ved rektor eller den rektor delegerte dette til.

Kartleggings skjemaet ble så utarbeidet, sammen med et informasjonsskriv og et oversendingsbrev (vedlegg 1,2 og 3), samt et skjema om samtykke fra foresatte og elever over 15 og 18 år (vedlegg 4 og 5).

I tillegg til omfang og fordeling av timene på fagemnene i §§ 2-14 / 3-10, inneholdt kartleggings skjemaet også spørsmål

- om timeomfanget og bruk av timene var i overensstemmelse med sakkyndig vurdering og enkeltvedtak,
- om elevene fikk spesialundervisning etter § 5-1, og i så fall antall timer,
- om hva skolene mente om *kvaliteten* av opplæringen etter §§ 2-14 / 3-10, og om hvilke *konsekvenser* eller *betydning* denne opplæringen hadde for den aktuelle eleven,
- om skolene mente at de lovfastsatte rammene for opplæringen etter §§ 2-14 / 3-10 var tilstrekkelige og hensiktsmessige.

Huseby og Tambartuns kontaktpersoner fikk beskjed om at det var *skolenes* opplysninger og meninger som skulle noteres ned. Dersom kontaktpersonen ønsket å si noe på egne vegne, kunne dette noteres på et eget ark.

Datainnsamlingen ble avsluttet i uke 48.

For noen begreper i rapporten kan en forklaring være nødvendig:

- Paragrafene omfatter rett til opplæring i punktskrift, m.m. Disse fagområdene er benevnt som *fagemner* og *rettighetsfag* for å skille dem fra ordinære skolefag.
- *Multilesere* er elever som leser både vanlig skrift (med ulike typer hjelpemidler) og punktskrift.
- Undersøkelsen viste en god del bruk av *assistenter*. En del av disse hadde utdanning på lavere nivå, for eksempel vernepleierutdanning. De øvrige hadde ingen utdanning.
- Alle timetall i rapporten er oppgitt i 45-minutterstimer.

3. GJENNOMFØRING

3.1 Samtykkeskjemaer

Samtykkeskjemaet og informasjonsskrivet om undersøkelsen ble sendt foresatte og elever over 18 år i perioden ultimo oktober til primo november.

3.1.1 Huseby kompetansesenter / Husebys region

Huseby sendte ut 98 samtykkeskjemaer, og mottok retur av 69 samtykker. Fylkesvis var skjemaene fordelt slik:

Tabell 3.1.1

	Blinde		Sterkt svaksynte		Sum
	Grunnskole Sendt/Retur	Videreg. oppl. Sendt/Retur	Grunnskole Sendt/Retur	Videreg. oppl. Sendt/Retur	Sendt/ Retur
Akershus	4 / 4	1 / 1	11 / 7	1 / 0	
Aust-A	0	1 / 1	1 / 1	0	
Buskerud	2 / 2	1 / 1	6 / 3	0	
Hedmark	3 / 3	2 / 2	5 / 4	0	
Oppland	0	2 / 2	1 / 1	0	
Oslo	2 / 2	1 / 1	0	0	
Rogaland	2 / 2	4 / 4	20 / 8	7 / 2	
Telemark	3 / 3	0	2 / 1	0	
Vest-A	4 / 4	2 / 2	2 / 1	1 / 0	
Vestfold	1 / 1	3 / 3	1 / 1	0	
Østfold	0	2 / 2	0	1 / 1	
	20 / 20	19 / 19	49 / 27	10 / 3	98 / 69

Enkelte av de blinde elevene var multilesere.

3.1.2 Tambartunkompetansesenter / Tambartuns region

Tambartun sendte ut 43 samtykkeskjemaer, og mottok retur av 27 med underskrift.

Samtykkeskjemaet gjaldt elever som brukte eller som hadde brukt punktskrift i opplæringen. (Noen elever har en progredierende lidelse som medfører at de etter hvert ikke klarer å lese punktskrift lenger.) 6 av elevene var multilesere.

Årsaken til at Tambartun ikke sendte samtykkeskjema til flere sterkt svaksynte elever, er at de tre fylkessynspedagogene som er ansatt på Tambartun (dekker Nord- og Sør-Trøndelag og Sogn og Fjordane) meldte at de ikke hadde noen aktuelle elever i sitt område ut over dem senteret allerede hadde sendt brev til. På grunn av det begrensede tidsrommet som var satt av til å gjennomføre undersøkelsen, og sterkt arbeidspress ved senteret, ble det besluttet å ikke kontakte synspedagogtjenesten i de øvrige fylkene. Det betyr at sterkt svaksynte i Hordaland, Møre og Romsdal og i de tre nordligste fylkene ikke er omfattet av undersøkelsen.

Den fylkesvise fordelingen av samtykkeskjemaene var som følger:

Tabell 3.1.2

	Grunnskole Sendt/Retur	Videregående oppl. Sendt/Retur
Akershus	1 / 0	0 / 0
Aust-Agder	1 / 1	0 / 0
Finmark	1 / 0	2 / 1
Hedmark	2 / 1	1 / 1
Hordaland	2 / 2	6 / 4
Møre og Romsdal	3 / 3	3 / 2
Nordland	0 / 0	1 / 0
Nord-Trøndelag	3 / 1	0 / 0
Oslo	1 / 1	0 / 0
Rogaland	1 / 0	0 / 0
Sogn og Fjordane	2 / 1	0 / 0
Sør-Trøndelag	4 / 3	2 / 2
Telemark	1 / 1	0 / 0
Troms	4 / 1	1 / 1
Vest-Agder	0 / 0	1 / 1
	26 / 15	17 / 12

I lista er det flere fylker som ikke hører til Tambartuns region. Dette har sammenheng med at Tambartun har noen landsdekkende oppgaver.

3.2 Kartleggings skjemaer

Etter at sentrene hadde mottatt samtykke til å kontakte skolen, ble kartleggings skjemaet sendt de respektive skolene sammen med kopi av underskrevet samtykkeskjema, informasjonsskrivet og oversendingsbrevet som informerte om at senterets kontaktperson for skolen ville kontakte skolen etter noen dager for å få fylt ut skjemaet. (Vedlegg 1-4.)

Etter hvert som kontaktpersonene fikk utfylt sine kartleggings skjemaer, sendte de dem til HusebyellerTambartun – til den som der skulle bearbeide dataene før samordning av resultater og skrijving av felles rapport.

De mottatte kartleggings skjemaene fra **Husebys region** var fordelt slik:

Tabell 3.2a

	Sam- tykke	Mottatte kart- leggingsskjemaer
Elever som var blinde		
Grunnskole	20	15
Videregående oppl.	19	19
Sum	29	34
Elever som var sterkt svaksynte		
Grunnskole	27	26
Videregående oppl.	3	3
Sum	30	29
Sum totalt	69	63

De mottatte kartleggings skjemaene fra **Tambartuns region** var fordelt slik:

Tabell 3.2b

	Sam- tykke	Mottatte kart- leggings skjemaer
Grunnskole - elever som var blinde	9	9
Videregående oppl. - elever som var blinde	12	12
Grunnskole – multilesere	6	6
Videregående oppl. – multilesere	0	0
Sum	27	27

4. RESULTATER

4.1 Omfang og bruk av timer etter §§ 2-14 / 3-10

4.1.1 Husebys region – omfang og gjennomsnittstall

De aller fleste elevene hadde sakkyndige vurderinger og enkeltvedtak for timene etter §§ 2-14 / 3-10. Der dette var mangelfullt, f.eks. for enkelte av de elevene som hadde full timedekning etter § 5-1, fikk elevene likevel opplæring i fagemner i disse paragrafene.

Omfang

Elever som var blinde

Det var mottatt kartleggings skjema for 34 elever som var blinde (jf. tabell 3.2a). Disse kan inndeles som følger:

Tabell 4.1.1a

	Grunnsk.	Vid.g. oppl.	Sum
Punktskriftbrukere eller elever som hadde begynt å lære punktskrift	12	13	25
Blinde elever med så alvorlige sammensatte vansker at de ikke kunne lære punktskrift	2	2	4
Punktskriftbrukere som inneværende skoleår <i>ikke</i> hadde slike timer	1 (10.trinn)	4	5
Sum	15	19	34

De 4 elevene som hadde så alvorlige sammensatte vansker at de ikke kunne lære punktskrift, brukte timer etter §§ 2-14 / 3-10 i hovedsak til opplæring i IKT (spesiell programvare) og mobilitet/ADL.

De 5 punktskriftbrukerne som *ikke* hadde opplæring i fagemner etter §§ 2-14 / 3-10 inneværende år (jf. tabellen over), hadde tilegnet seg meget gode ferdigheter på disse områdene, og bortvalg av slike timer var gjort i forståelse mellom skolene, eleven og foresatte. Alle de 5 elevene hadde imidlertid hatt slike timer foregående år.

Det er for øvrig et åpent spørsmål om de ikke burde ha hatt noen slike timer også inneværende skoleår.

Med unntak av ovennevnte 5 elever, hadde alle ukentlige timer i fagemner etter §§ 2-14 / 3-10, og de fleste timene ble brukt til opplæring i punktskrift, IKT og mobilitet. Mange fikk en kombinert opplæring i mobilitet og ADL. Slik kombinasjon kan ofte være nødvendig: Det er for eksempel liten mening i å lære veien til en butikk, hvis man ikke kan handle i butikken.

Elever som var sterkt svaksynte

Det forelå kartleggingsskjema for 29 elever som var sterkt svaksynte (jf. tabell 3.2a). De 29 elevene kan inndeles som følger:

Tabell 4.1.1b

	Grunnsk.	Videreg. sk.	Sum
Sterkt svaksynte som hadde fagemner etter §§ 2-14 / 3-10	25	1	26
Sterkt svaksynte som inneværende skoleår <i>ikke</i> hadde slike fagemner	1	2	3
Sum	26	3	29

At 3 elever *ikke* hadde opplæring i fagemner etter §§ 2-14 / 3-10 inneværende år, ble forklart som følger av skolene:

- Eleven i grunnskolen hadde hatt timer etter § 2-14 i fjor, for opplæring i bruk av IKT med spesiell programvare for sterkt svaksynte. Eleven hadde alvorlige tilleggsdiagnoser og full timedekning med spesialpedagog og assistent.
- Den ene eleven i videregående opplæring var meget ressurs- og teoristerk, og mente at det ikke var behov for noen fagemner etter § 3-10. Skolens synspedagogkontakt mente imidlertid at vedkomne elev burde lære punktskrift.
- Den andre eleven i videregående opplæring hadde ingen ekstra timeressurser og menteheller ikke det var behov for det. Vedkomne elev gikk imidlertid nå Vg1 for tredje gang. Ifølge synspedagogkontakten hadde skolen mangelfull forståelse for elevens synshemming, men ved henvendelse om foreliggende undersøkelse, sa skolen at de ville vurdere elevens opplæring på nytt.

Gjennomsnittlige uketimetall

Elever som var blinde

Av blinde elever som hadde timer etter §§ 2-14 / 3-10, var gjennomsnittet 4,6 uketimer i grunnskolen og 6 uketimer i videregående opplæring.

I *grunnskolen* hadde én elev 3 uketimer, de øvrige hadde 4 eller 5 timer.

I *videregående* var det ikke oppgitt uketimetall for 2 av de 4 elevene som hadde alvorlige sammensatte vansker. For begge var fagemner etter § 3-10 integrert i

opplæringen, og begge hadde full timedekning med lærer og assistent. Begge gikk også i en liten gruppe.

5 av de øvrige 13 blinde elevene i videregående som hadde rettighetsfag, hadde mer enn 5 uketimer - de hadde henholdsvis 6 timer (2 elever) og 10, 12 og 13 timer. En vanlig grunn til så høye timetall i videregående, er at mange synshemmede elever går inntil 2 år ekstra, etter sakkyndig vurdering. (Totaltimetallet på 456 timer forhøyes imidlertid ikke ved flere år.) De elevene som hadde 6 uketimer eller mer, gikk allerede 4. år eller hadde planlagt å gå mer enn 3 år. For flere av disse elevene var grunnlaget i fagemner etter § 2-14 i grunnskolen relativt tynt ved start i videregående opplæring. De hadde derfor mye å ta igjen.

Elever som var sterkt svaksynte

For de 25 sterkt svaksynte grunnskoleelevene som hadde fagemner etter §§ 2-14, var gjennomsnittet 4,3 uketimer.

Den ene sterkt svaksynte eleven i videregående som hadde fagemner etter § 3-10, hadde 2 timer i uka – til mobilitet/ADL.

4.1.2 Tambartuns region – omfang og gjennomsnittstall

For et flertall av elevene forelå det sakkyndig vurdering og enkeltvedtak, men for noen få forelå det verken spesifikk sakkyndig vurdering eller enkeltvedtak. Dette gjaldt i hovedsak elever som hadde begynt i videregående opplæring i år og hvor PPT hadde som praksis å skrive sin tilrådning i samarbeid med skolen i løpet av den første høsten. Alle elevene hadde likevel fått tildelt timer som etter skolens mening dekket elevens behov.

Omfang

Elever som var blinde

Tambartun mottok kartleggings skjema for 21 elever som var blinde (jf tabell 3.2b). Disse kan inndeles slik:

Tabell 4.1.2a

	Grunnsk.	Videreg. oppl.	Sum
Punktskriftbrukere eller elever som hadde begynt å lære punktskrift	6	9	15
Blinde elever med så alvorlige sammensatte vansker at de ikke brukte punktskrift lenger	2	0	2
Punktskriftbrukere som inneværende skoleår <i>ikke</i> hadde slike timer	1	3	4
Sum	9	12	21

I gruppen *Punktskriftbrukere* ble timene i grunnskolen for det meste benyttet til punktskrift, for noen elever også til IKT/tekniske hjelpemidler og til mobilitet. I videregående opplæring ble timene for det meste brukt til mobilitet, noen hadde timer i IKT/tekniske hjelpemidler, noen få også i punktskrift.

I gruppen *Blinde med sammensatte vansker* hadde én elev timer i mobilitet og ADL. Den andre eleven benyttet ikke rettighetstimer dette skoleåret på grunn av en meget alvorlig helsesituasjon.

I gruppen *Punktskriftbrukere som ikke hadde slike timer*, er årsaken for to elever at skolen hadde tildelt ressurser, men ikke kalt dette for § 2-14 / § 3-10-timer. For en annen elev var det ordinære timetallet så høyt (35) at han ikke maktet å ha noe i tillegg. For siste elev var en betydelig forverret helsesituasjon årsak til at han ikke var i stand til å benytte retten til slike tilleggstimer i år.

Multilesere

Tambartun mottok kartleggingsskjema for 6 elever som var multilesere (jf tabell 3.2b). Disse kan inndeles slik:

Tabell 4.1.2b

	Grunnsk.	Vid.g. oppl.	Sum
Multilesere som hadde fagemner etter §§ 2-14 / 3-10	5	0	6
Multilesere som inneværende skoleår <i>ikke</i> hadde slike fagemner	1	0	1
Sum	6	0	6

Den ene eleven som ikke hadde rettighetstimer, hadde 10,5 t/uke etter §5-1. Eleven begynte på ungdomsskolen i høst, og ved tidspunktet for datainnsamlingen forelå det ikke sakkyndig vurdering av nyere dato. Dette kan være en årsak til at eleven ikke hadde timer etter §2-14.

Gjennomsnittlige uketimetall

Elever som var blinde

Av blinde elever som hadde timer etter §§ 2-14 / 3-10, var gjennomsnittet på 5 uketimer i begge skoleslag. Hvor mye som faktisk ble brukt, varierte noe. Mange av disse elevene hadde mer eller mindre alvorlige sykdommer i tillegg til sin synshemming, derfor var helsetilstanden i stor grad styrende for hva foreldre eller eleven selv mente var forsvarlig i tillegg til det ordinære.

I *grunnskolen* varierte timetallet fra 3 timer (for en elev som hadde innvilget 5) til 6 timer per uke. I *videregående opplæring* varierte også timetallet fra 3 til 6.

I gruppen *Blinde med sammensatte vansker* hadde én elev 4 timer per uke i rettighetsfagene.

Elevene som var *multilesere*, hadde fra 4 til 6 timer per uke, med et gjennomsnitt på 5 timer.

4.1.3 Bruk av timene

Bruk og fordeling av timene varierte fra elev til elev. Mange elever hadde timene i tillegg til vanlig uketimeplan. Det var imidlertid en del elever der deler av eller alle

timene dels var integrert i, dels var tatt fraordinære skolefagtimer. Slik praksis er ikke i tråd med forskriften til opplæringsloven, der det spesifikt sies at timene skal komme i tillegg til de ordinære timene. Mange skoler framhevet for øvrig at timene ble brukt fleksibelt, til elevens beste.

De fleste skolene ga uttrykk for at antall rettighetstimer var tilstrekkelig for eleven, men for tre videregående skoler var situasjonen annerledes:

- Én videregående skole ville komme til å bruke opp alle 456 (klokke)timene i løpet av inneværende skoleår som var elevens 4. år, og eleven skulle gå et 5. år der rettighetsfagene fortsatt skulle utgjøre en del av timetallet. Skolen regnet her med å kunne bruke andre midler. Denne eleven begynte å lære punktskrift første år i videregående.
- For to andre elever som gikk i Vg1, vil det også sannsynligvis etter hvert bli for få rettighetstimer. Av ulike grunner hadde disse elevenekommet uforholdsmessig kort i opplæringen i disse fagemnene ved utgangen av 10. trinn. Inneværende år (Vg1) hadde de her derfor henholdsvis 12 og 13 uketimer.

For en del skoler kom det fram at skolens økonomi til å skjøt tetimene, var dårlig. Selv om PPT hadde anbefalt timene, ble ikke skolenes tildeling alltid tilsvarende økt. Flere skoler ga klart uttrykk for at øremerkede tilleggsmidler (inkl. midler etter § 5-1) til en blind elev hadde vært en fordel.

4.2 Kvaliteten på opplæringen og betydning for eleven

4.2.1 Kvalitet

Tilnærmet alle skolene sa de hadde fått kurs og veiledning i de aktuelle fagemnene i §§ 2-14 / 3-10 fra Huseby/Tambartun kompetansesenter. Tilnærmet alle skolene mente også at kvaliteten på elevens opplæring var god.

Opplæringen av fagemnene i §§ 2-14 / 3-10 ble ivaretatt av dels lærere, dels assistenter. Noen av lærerne var spesialpedagoger, og tre var synspedagoger (tilsatt på skolen). Assistentene hadde enten ingen utdanning, eller de hadde utdanning på lavere nivå, for eksempel vernepleierutdanning. Bare i noen få tilfeller hadde assistenten veiledning fra en av skolens lærere.

I Husebys region var opplæringen etter fagemnene i §§ 2-14 / 3-10 fordelt slik:

Grunnskolen:

Blinde elever: Lærere og assistenter var ganske likt fordelt.

Sterkt svaksynte elever: Lærere hadde langt mer enn halvparten av timene.

Videregående opplæring:

Blinde elever: Assistentene hadde langt mer enn halvparten av timene

Den ene sterkt svaksynte eleven (jf tabell 4.1.2) hadde lærer.

I Tambartuns region var opplæringen etter fagemnene i §§ 2-14 / 3-10 fordelt slik:

Grunnskolen:

Blinde elever: Lærere og assistenter var ganske likt fordelt.

Multilesere: Lærere hadde langt mer enn halvparten av timene.

Videregående opplæring:

Blinde elever: Lærere hadde mer enn 3/4 av timene.

I undersøkelsen hadde skolenes kontaktpersoner ved Huseby og Tambartun også mulighet til å uttale seg (jf. kap.2), og for noen av elevene var kontaktpersonene ikke enig i at opplæringen var god. Spesielt gjaldt dette der det var assistenter som ivaretok opplæringen av eleven.

Den store bruken av assistenter er i samsvar med at det generelt er mange assistenter i skolen som benyttes som lærere. Dette er en generell bekymring i samfunnet, og det er i høy grad også bekymringsfullt når det gjelder elever som er blinde eller sterkt svaksynte. (Mer om dette i kap. 5.3 og 5.4.)

4.2.2 Konsekvenser og betydning for eleven

I tilnærmet 100 % av resultatene kom det fram at timene var nødvendige for at elevene skulle kunne lære og utvikle seg etter sine forutsetninger, og for at de skulle kunne få et rimelig utbytte av undervisningen i de ordinære skolefagene. I de få tilfellene dette *ikke* kom fram, sa skolen at de ikke hadde bakgrunn for å kunne vurdere dette.

Som nevnt i kap. 4.1.3, kom det imidlertid fram at en del skoler hadde problemer med å skaffe tilstrekkelig økonomi til timene.

5. DRØFTING

5.1 Betydning av retten og rettighetsfagene

Etter at rettighetene i §§ 2-14 / 3-10 kom i 2000, har det vært lettere å få skolene til å forstå betydningen av disse fagemnene og til å gi elevene opplæring i dem. Kravet om sakkyndig vurdering har også forsterket retten og mulighetene. Likevel møter Huseby og Tambartun en del vansker hos PPT og skoler når det gjelder å forstå hvordan disse timene bør ivaretas i sakkyndige vurderinger, enkeltvedtak o.a. (Mer om dette i kap. 5.5).

Huseby og Tambartun har jevnlig kontakt med alle punktskriftbrukerne og også svært mange sterkt svaksynte elever - i hele landet. Vi ser for eksempel at der opplæringen i disse fagemnene fra første trinn og videre oppover er tilstrekkelig og hensiktsmessig, fungerer elevene stadig bedre – både i rettighetsfagene og i ordinære skolefag.

Fagemnene i §§ 2-14 / 3-10 kan sies å være grunnleggende ferdigheter for elever som er blinde og sterkt svaksynte – dvs. ferdigheter som kommer inn under Kunnskapsløftets "Grunnleggende ferdigheter". En utfordring i *grunnskolen* er ofte å få *plass* til denne opplæringen i en lang og krevende skolehverdag, på tross av at

disse ferdighetene er nødvendige for å kunne tilegne seg mye av den kunnskapen som ligger i ordinære skolefag. For *videregående* opplæring: Se kap. 5.2.

5.2 Omfang og bruk av rettighetstimene

Undersøkelsen kartla omfang og bruk av timer etter §§ 2-14 / 3-10 inneværende skoleår, og de gjennomsnittlige uketimetallene var omtrent i samsvar med det de totale timetallene tilsa (1525 og 456 timer i henholdsvis grunnskole og videregående opplæring). Her var det imidlertid noen unntak for videregående: For tre elever som hadde kommet kort i opplæringen ved utgangen av grunnskolen, og som skulle gå 4 eller 5 år i videregående, var det allerede, eller ville det sannsynligvis bli, for få timer i videregående.¹

Timene er en rettighet, ikke en plikt, og timetallene varierer generelt fra år til år og fra elev til elev - etter elevenes behov. Vi ser for eksempel at mange elever benytter de 1-2 mulige ekstra årene i videregående (etter sakkyndig vurdering) til en god del slike timer. De fleste elevene trenger imidlertid timer i rettighetsfagene hvert år. Ofte fordeles derfor både rettighetstimene og de ordinære skolefagene over alle år i videregående.

5.3 Kompetanse

Rettighetsfagene er både omfattende og krevende – både for lærerne som skal undervise i emnene, og for eleven. Opplæringen av eleven må også være pedagogisk basert, på linje med andre skolefag – med for eksempel trinnvis innlæring, overlæring, helhetslæring, etc. Det kan for øvrig være lett for læreren å stille for små krav og forventninger til eleven slik at opplæringen blir mindre effektiv og fører til mindre grad av selvstendighet. Dette kan for eksempel ha bakgrunn i at en sterkt synshemmet person i utgangspunktet kan virke hjelpetrengende for seende.

Det stilles ikke krav om synsfaglig kompetanse hos lærere som skal undervise synshemmede. Dette er et tankekors. Jo mer spesiell og utfordrende undervisningssituasjonen er, jo strengere krav bør stilles til de som skal gjennomføre undervisningen. Manglende kompetansekrav kan føre til bruk av assistenter.

Vi viser her også til føringer i forløperen til §§ 2-14 / 3-10: OT.prp. nr. 44 (1999-2000), kap. 4.2.4, som sier at "kommunar og fylkeskommunar må (...) knyte til seg tilstrekkelig med personale som har synspedagogisk og spesialpedagogisk kompetanse".

Det er for øvrig nødvendig å stille samme krav til grunnkompetanse hos de lærerne som skal undervise i fagmener i §§ 2-14 / 3-10, som til andre lærere. En lærer som skal ha en blind elev i leseopplæring i punktskrift, må selvsagt ha kompetanse i leseopplæring. Likeledes må en som skal undervise en elev som er blind eller sterkt

¹Det kan være verdt å merke seg at da grunnskolen var 9-årig, og tilnærmet alle elever som var blinde eller sterkt svaksynte gikk på spesialskole for synshemmede, gikk de 10 år i grunnskolen for å rekke å lære kompensierende ferdigheter og teknikker (som i dag omfattes av rettighetsfagene), selv om de på spesialskolen gikk i svært små klasser og hadde meget godt kvalifiserte lærere.

svaksynt i IKT eller matematikk, hahenholdsvis IKT-kompetanse og matematikkkompetanse - på linje med andre faglærere.

Den spesifikke kompetansen i de respektive rettighetsfagene kommer i tillegg. Mye av denne kompetanse kan fås ved kurs, veiledning og oppfølging fra synspedagoger. Dette vil i utgangspunktet være knyttet til den aktuelle eleven. Mer omfattende kunnskaper på disse områdene, for eksempel slik at man kan bli kvalifisert til å gi opplæring til elever med ulike synshemminger og ulike aldre, kan fås ved formelle studier.²

5.4 Innhold og metodikk i opplæringen

Huseby og Tambartun har i mange år sett at det er uheldig at det ikke foreligger en læreplan i rettighetsfagene. Dette understreket også flere skoler i sine kommentarer. Noen skoler – også i undersøkelsen - har dessuten gitt uttrykk for at de savner en mal for IOP i fagemnene.

Fra praksisfeltet har vi erfart at her nyttes ulike kilder. De fleste skolene benytter det *læreplanforslaget* (Utdanningsdirektoratet 2005) som er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet i samarbeid med Huseby og Tambartun. Dette ble også brukt av flere skoler i undersøkelsen. Dette forslaget er imidlertid ikke tilstrekkelig: Planen inneholder bare korte beskrivelser av områder innen de ulike rettighetsfagene, og den inneholder ikke metodikk. I tillegg er det en del skoler som benytter mer spesifikke metodehefter utarbeidet av Huseby og Tambartun, for eksempel for deler av IKT- og punktskriftopplæring.

Som nevnt i kap. 4.2.1 mente tilnærmet alle skolene at opplæringen av eleven i rettighetsfagene var god – med bakgrunn i at lærerne (og assistentene) hadde fått kurs og veiledning fra Huseby/Tambartun kompetansesenter. Som nevnt samme sted var skolenes synspedagogkontakter, for noen elever, ikke enig i dette. At skoler kan mene at deres opplæring av eleven i rettighetsfagene er god, bør også ses i lys av at skoler som selv ikke har synspedagogisk kompetanse, vanskelig kan vite hvor god en opplæring i rettighetsfagene er (jf. også kap. 5.3). (Bare tre skoler hadde egen tilsatt synspedagog.)

5.5 §§ 2-14 / 3-10 sett i relasjon til § 5-1

Som nevnt i kap. 5.1 møter Huseby og Tambartun en del vansker hos PPT og skoler når det gjelder forståelse for hvordan timer etter §§ 2-14 / 3-10 bør ivaretas, for eksempel ved utarbeiding av sakkyndige vurderinger og enkeltvedtak. En årsak til dette er sannsynligvis at det er så få elever som er blinde og sterkt svaksynte. Derfor er det mange PPT-kontorer som ikke har hatt slike elever i sin region, for eksempel over siste tiårsperiode, og den prosentvise andelen av skoler som har hatt slike elever, er trolig langt mindre.

For mange elever som er blinde eller sterkt svaksynte, må kompetansesentrene derfor redegjøre for eksistensen, omfanget og bruken av disse timene – både overfor

²Det er studietilbud i synspedagogikk både ved Universitetet i Oslo (i samarbeid med Huseby), og ved NTNU (i samarbeid med Tambartun), begge steder på masternivå. I tillegg finnes det kortere studietilbud ved NTNU i mobilitet, ADL og punktskrift.

PPT og skolene. Dersom det hadde foreligget kompetansekrav og nasjonale læreplaner (jf. kap. 5.3 og 5.4), hadde dette informasjonsarbeidet sannsynligvis vært vesentlig enklere.

Lite kunnskap om rettighetsparagrafene hos PPT og skolene medfører at de skiller lite mellom timer etter §§ 2-14 / 3-10 og § 5-1 – på tross av informasjon fra kompetansesentrene. For eksempel kan sakkyndige vurderinger innledningsvis omtale timene hver for seg, men i konklusjonen kan alle timene være samlet under timer etter § 5-1.

Undersøkelsen viste det samme: En del skoler kunne fortelle at dette skillet kunne være litt utydelig – i sakkyndige vurderinger og/eller i enkeltvedtak. Ved noen skoler var det åpenbart også forvirring omkring begrepene “opplæring etter § 5-1”, “opplæring etter §§ 2-14 / 3-10” og “tilpasset opplæring”.

En årsak til at slike vansker synes å ha en tendens til å vedvare på tross av informasjon, er trolig det omfattende behovet elever som er blinde eller sterkt svaksynte har for ekstra lærerressurser i undervisningen:

- Det er utfordrende og krevende å lære bare via auditiv og taktil sans, og det krever spesiell kompetanse hos lærere som skal gi opplæringen (jf. kap. 5.3).
- En elev som er blind eller sterkt svaksynt, kan ofte ha mangelfulle erfaringer i forhold til seende jevnaldrende. Derved kan de også ha mange mangelfulle eller manglende begreper som for seende kan være helt dagligdagse. Det krever tid og innsikt å skaffe eleven erfaringer og å bygge opp begreper.
- Dagens undervisning er sterkt visuelt basert, for eksempel ved mye bildestoff i lærebøker og i programvare på PC-en. Derved forsterkes behovet for ekstra lærerressurser ytterligere.

Således kan en sterkt synshemmet elev ha behov for svært mange ekstra timerressurser etter § 5-1 – for dekning av ekstra lærere i ordinære skolefag. Timer etter §§ 2-14 / 3-10 kommer altså i tillegg, fordi disse skal dekke andre områder.

10. desember 2010

Huseby kompetansesenter og Tambartun kompetansesenter

Vedlegg 1

KARTLEGGINGSSKJEMA VEDR. §§ 2-14 OG 3-10 i opplæringsloven

Skjemaet skal fylles ut av skolens kontaktperson ved Huseby/Tambartun kompetansesenter – i samråd med skolen.

Vennligst kryss av i relevante bokser og fyll ut relevante prikkede linjer:

Skjemaet er utfylt av (navn) Dato:
som er kontaktperson for skolen/eleven - på Huseby: Tambartun:

Elev nr

Eleven går i trinn på grunnskolen.

Eleven går i videregående: 1. år: 2. år: 3. år: 4. år: 5. år:

Opplysninger om antall timer i skjemaet gjelder: Timer på 45 min.: Timer på 60 min.:

Merk: Begrepet *assistent* er brukt i spørsmål 5 og 7. Med dette menes her en person som ikke har lærerkompetanse. *Assistent* dekker da også miljøarbeidere/fagarbeidere og andre uten lærerkompetanse.

Timeomfang

Eleven er tildelt timer etter §§ 2-14 / 3-10 inneværende skoleår, i tillegg til elevens ordinære uketimetall.

Antall timer pr uke: Ev. antall timer pr år:

Sakkyndig vurdering og enkeltvedtak

For timene etter §§ 2-14 / 3-10: Foreligger det sakkyndig vurdering fra PPT?

Ja: Nei:

Foreligger det skriftlig enkeltvedtak? Ja: Nei:

Er timeomfang og bruk av timene i overensstemmelse med mulig sakkyndig vurdering og/eller enkeltvedtak? Beskriv:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

Faglig fordeling av tildelte timer etter §§ 2-14 / 3-10 og kompetanse til den som underviser

	Antall timer		Antall uketimer undervist av		Utdanning i rettighetsfagene hos underviser (for eksempel antall kursdager ved HUS/TAM)	
	pr uke	ev. pr år	lærer	assistent	lærer	Assistent
Punktskrift						
IKT						
Mob/Adl						
Annet (SFO, skolevei, frikvarter, lekser)						

Spesialundervisning etter kap. 5

Får eleven spesialundervisning etter kap. 5 i opplæringsloven? Ja: Nei:

Hvis ja: Antall timer pr uke: Ev. antall timer pr år:

Kvalitet og konsekvenser vedr. §§ 2-14 / 3-10

Beskriv kort kvaliteten av opplæringen i fag etter §§ 2-14 / 3-10 og opplæringens konsekvenser eller betydning for eleven.

.....

.....

.....

.....

.....

Er de lovfastsatte rammene for opplæringen tilstrekkelige og hensiktsmessige? Begrunn.

.....

.....

.....

Vedlegg 2

Oktober 2010

Vedr. rettighetsfagene etter opplæringslovens §2-14 / §3-10 for elever som er blinde og sterkt svaksynte

Kunnskapsdepartementet skal vurdere om det er behov for oppfølging av §§ 2-14 og 3-10 i opplæringsloven – for hhv grunnskolen og videregående opplæring - i form av læreplaner eller veiledere til opplæring i punktskrift, mobilitet/adl og bruk av tekniske hjelpemidler.

På grunnlag av oppdragsbrev (nr 45-09) fra departementet til Utdanningsdirektoratet, har direktoratet bedt kompetansesentrene Huseby og Tambartun om å vurdere

- ”konsekvenser av dagens opplæring og rammer for opplæringen” i timer etter §§ 2-14 og 3-10, og
- å kartlegge timeomfanget for bruken av disse timene.

§§ 2-14 og 3-10 i opplæringsloven er identiske:

Elevar med rett til punktskriftsopplæring m. m.

Sterkt svaksynte og blinde elevar har rett til nødvendig opplæring i punktskrift og opplæring i bruk av nødvendige tekniske hjelpemiddel. Elevane har også rett til nødvendig opplæring i å ta seg fram på skolen, til og frå skolen og i heime miljøet. Omfanget av opplæringa i tid og innhaldet i opplæringa blir fastsett i forskrift etter § 2-2 [1-1] og § 2-3 [1-3] i denne lova. Før det blir gjort vedtak om slik opplæring, skal det liggje føre sakkunnig vurdering.

Forskriftene (§§ 1-1 og 1-3) til de samme paragrafene er også omtrent identiske:

Elevar med rett til opplæring med meir etter opplæringslova § 2-14 [og § 3-10] har rett til inntil 1525 [og 456] timar i tillegg til den ordinære timeramma i fag- og timefordelinga.

De 1525 timene for grunnskolen og 456 timene for videregående er 60-minutters timer. Ut fra 38 skoleuker/år utgjør de i snitt 4 timer/uke à 60 minutter i hhv 10 og 3 år. Dette tilsvarer 5 timer/uke à 45 minutter i hhv 10 og 3 år. Antall timer pr år og innholdet i timene, skal vurderes etter behov fra år til år, eller for kortere tidsrom.

For foresatte/elever vi har fått samtykke fra (se vedlegg), har vi bedt Husebys/-Tambartuns kontaktpersoner om å kontakte de respektive skolene for utfylling av vedlagte kartleggings skjema. **Skjemaet skal fylles ut av kontaktpersonen i samråd med skolen, ved rektor eller den rektor delegerer dette til.**

Vi gjør oppmerksom på at denne kartleggingsundersøkelsen ikke er noen form for tilsyn. Dataene vil bli behandlet konfidensielt, og bare samlede data – ingen data på

elev-, skole-, kommune- eller fylkeskommunenivå – vil bli formidlet til Utdanningsdirektoratet eller til andre. Alle data vil bli slettet senest juni 2011.

Huseby og Tambartun har i flere år arbeidet for at det skal fastsettes offisielle veiledere eller læreplaner i rettighetsfagene etter §§ 2-14 / 3-10. Vi ber derfor om forståelse for denne henvendelsen, og om hjelp til at dataene blir tilstrekkelige og dekkende slik at departementet og direktoratet kan få god bakgrunnsinformasjonen for videre oppfølging.

Eventuelle spørsmål kan stilles til skolens kontaktperson eller til

- Tone Larssen (Huseby kompetansesenter): tlf 2202 9576 – tone.larssen@statped.no. (Fram til 8. nov.: Inger Larsen: tlf 2202 9639 - inger.larsen@statped.no.)
- Ole Erik Jevne (Tambartun kompetansesenter): tlf 7287 9380 – ole.erik.jevne@statped.no.

Vennlig hilsen

Øystein Forsbak
direktør Tambartun kompetansesenter

Knut R. Ramberg
direktør Huseby kompetansesenter

Til skoler som har synshemmede elever som har timer etter opplæringslovens § 2-14 (for grunnskolen) eller § 3-10 (for videregående opplæring)

Undersøkelse vedr. rettighetsfagene etter opplæringslovens §2-14 / §3-10 for elever som er blinde og sterkt svaksynte

Gjelder elev: f.

ved skole

Så vidt vi kjenner til, har ovennevnte elev timer i fag etter opplæringslovens §§ 2-14 / 3-10.

Som det framgår av vedlagte informasjonsskriv, har Utdanningsdirektoratet bedt Huseby kompetansesenter (og Tambartun kompetansesenter) om å vurdere

- konsekvenser av dagens opplæring og rammer for opplæringen i timer etter §§ 2-14 og 3-10, og
- å kartlegge timeomfanget for bruken av disse timene.

Vi har derfor utarbeidet et kartleggingsskjema for dette (se vedlegg). Som nevnt i informasjonsskrivet, skal skjemaet fylles ut av skolens kontaktperson ved kompetanse-senteret, i samråd med rektor eller den rektor delegerer dette til. Utfyllingen kan skje over telefon eller ved et møte.

Vi har sørget for samtykke fra foresatte/elev, se vedlagte kopi av samtykkeerklæringen.

Husebys kontaktperson for skolen er

.....

Han/hun vil kontakte skolen noendager etter at dette brevet er postlagt, for å avtale om når og hvor/hvordan utfylling av skjemaet skal skje.

For eventuelle spørsmål eller kommentarer: Kontakt Tone Larssen, ved tlf 2202 9576 eller ved epost til tone.larssen@statped.no. (Fram til 8. nov.: Inger Larssen, ved 2202 9639 eller ved inger.larsen@statped.no.)

Vennlig hilsen

Knut Ramberg
direktør

Tone Larssen
seniorrådgiver

Vedlegg:

- Kopi av samtykkeerklæring
- Informasjonsskriv
- Kartleggings skjema – skal fylles ut av Husebys kontaktpersoni samråd med skolen

Huseby kompetansesenter
Statlig spesialpedagogisk støttesystem

Vedlegg 4a)

Vedr. kartleggingsundersøkelse om bruk av §§ 2-14 / 3-10 i opplæringsloven

SAMTYKKESKJEMA FOR FORESATTE OG FOR ELEVER MELLOM 15 OG 18 ÅR

Jeg samtykker i at skole gir Huseby kompetansesenter opplysninger som etterspørres i det kartleggings skjemaet jeg har mottatt.

Jeg er kjent med:

- Hva undersøkelsen går ut på, ved informasjonsskrivet av okt. 2010 og ovennevnte kartleggings skjema.
- At deltakelse i undersøkelsen er frivillig.
- At jeg når som helst kan be skolen trekke seg fra undersøkelsen, uten å begrunne det, og at alle opplysninger som skolen har gitt fra seg i henhold til kartleggings skjemaet, da kan slettes.

Dato:2010

Elevens underskrift, for elever mellom 15 og 18 år:

.....

Foresattes underskrift:

.....

Vennligst returner skjemaet innen onsdag 3. november 2010, til:

Huseby kompetansesenter
v/Tone Larssen
Gamle Hovsetervei 3
0768 Oslo

Bruk gjerne vedlagte adresserte og frankerte konvolutt.

Skolen vil bli kontaktet så snart Huseby har mottatt samtykke.

Vedlegg 4b)

**Vedr. kartleggingsundersøkelse om bruk av §§ 2-14 / 3-10 i
opplæringsloven**

SAMTYKKESKJEMA FOR ELEVER OVER 18 ÅR

Jeg samtykker i at skole
gir Huseby kompetansesenter opplysninger som etterspørres i det
kartleggings skjemaet jeg har mottatt.

Jeg er kjent med:

- Hva undersøkelsen går ut på, ved informasjonsskrivet av okt. 2010 og ovennevnte kartleggings skjema.
- At deltakelse i undersøkelsen er frivillig.
- At jeg når som helst kan be skolen trekke seg fra undersøkelsen, uten å begrunne det, og at alle opplysninger som skolen har gitt fra seg i henhold til kartleggings skjemaet, da kan slettes.

Dato:2010

Elevens underskrift:

Vennligst returner skjemaet innen onsdag 3. november 2010, til:

Huseby kompetansesenter
v/Tone Larssen
Gamle Hovsetervei 3
0768 Oslo

Bruk gjerne vedlagte adresserte og frankerte konvolutt.

Skolen vil bli kontaktet så snart Huseby har mottatt samtykke.

Til foresatte og til elever over 15 år

Undersøkelse vedr. rettighetsfagene etter opplæringslovens §2-14 / §3-10 for elever som er blinde og sterkt svaksynte

Som det framgår av vedlagte informasjonsskriv, har Utdanningsdirektoratet bedt Huseby kompetansesenter (og Tambartun kompetansesenter) om å vurdere

- konsekvenser av dagens opplæring og rammer for opplæringen i timer etter §§ 2-14 og 3-10, og
- å kartlegge timeomfanget for bruken av disse timene.

Vi har derfor utarbeidet et kartleggings skjema for dette (se vedlegg), som skal fylles ut av skolenes kontaktpersoner ved Huseby, i samråd med skolene.

Før vi kan spørre en skole om å være med i undersøkelsen, **må det foreligge samtykke fra elevens foresatte, eller fra eleven selv dersom han/hun er over 18 år.**

Hvis eleven er mellom 15 og 18 år, vil vi gjerne også ha elevens samtykke i tillegg til foresattes. Vi har derfor sendt deg/dere et samtykkeskjema og returkonvolutt, se vedlegg.

Vi håper du/dere samtykker i at vi kan gjennomføre undersøkelsen slik at vi kan kontakte skolen for utfylling av kartleggings skjemaet. **Merk at fristen for retur av samtykkeskjemaet er 3. november.**

For eventuelle spørsmål eller kommentarer: Kontakt Tone Larssen ved tlf 2202 9576 eller ved tone.larssen@statped.no. (Fram til 8. nov.: Inger Larssen, ved 2202 9639 eller ved inger.larsen@statped.no.)

Vennlig hilsen

Knut Ramberg
direktør

Tone Larssen
seniorrådgiver

Vedlegg:

- Samtykkeskjema og returkonvolutt

- Informasjonsskriv – til orientering
- Kartleggingsskjema – til orientering